

**УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ТА
ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В
УКРАЇНІ**

**ПРОМИСЛОВА
ВЛАСНІСТЬ: ЗАГАЛЬНА
ІНФОРМАЦІЯ
(ПЕРШИЙ МОДУЛЬ)**

**КИЇВ (УКРАЇНА)
ЛЮТИЙ 2016**

Альберто Аррібас – Апеляційний Суд м. Мадрид

Охорона прав промислової власності як нематеріальних активів

- Правова категорія, створена для охорони плодів людської творчості (винахід, розпізнавальний знак, тощо).
- Є правами, які не прив'язані до матеріальних об'єктів, що можуть бути привласнені; є правом на щось нематеріальне.
- Є активом підприємства, який може становити надзвичайну цінність (ведеться їх облік як активів, враховуються під час оцінки підприємства, тощо).
- Є однією із рушійних сил світової економіки, що вимагає ефективних механізмів охорони та гармонізації нормативно-правової бази (особливо інтенсивна робота ведеться в ЄС).
- Парадоксально: вони призводять до обмеження підприємницької діяльності, але охороняються у державах із економікою, де підтримуються принципи вільної конкуренції (розвиток доктрини Суду справедливості ЄС).

Охорона прав промислової власності як нематеріальних активів

- Нематеріальний характер:
  - право складається із охоронного документа на нематеріальний актив
  - ексклюзивне право, яке характеризується здатністю забороняти певні дії третім особам
  - матеріально проєктується на об'єкти чи послуги, які стануть об'єктом комерціалізації
  - можна зробити багато примірників, в залежності від потреб ринку
  - можуть одночасно належати декільком суб'єктам прав (правовласник, ліцензіат, тощо).

Важливість прав промислової власності для економіки

- Відомство із гармонізації внутрішнього ринку, у співпраці із Європейським патентним відомством, провело наприкінці 2013 р. дослідження під назвою **“Права промислової власності та економічні результати європейських компаній: економічний аналіз”**.
- **Методологія:**
  - **в центрі уваги** – відмінності між підприємствами, в залежності “інтенсивності” використання ними промислової власності, з особливим акцентом на маленькі та середні підприємства.
  - використання офіційних відкритих даних стосовно більше ніж **2,3 млн. європейських підприємств**
  - враховувалися підприємства, які використовують патенти, марки, пром. зразки, як національні, так і європейські

Важливість прав промислової власності для економіки

ОТРИМАНІ ВИСНОВКИ:

- Більше половини галузей на ринку ЄС інтенсивно використовують промислову власність (для них важливі ці права).
- Компанії, які інтенсивно охороняють ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ
  - Між 2008 та 2010 рр. становили 39% економічної активності; тобто 4,7 млрд. євро на рік;
  - Платять своїм співробітникам в середньому на 40% більше, ніж решта компаній;
  - Становлять 90% торгівлі ЄС із рештою країн

Важливість прав промислової власності для економіки

ВГВР провело наступне дослідження у червні 2015 р.

Висновок: компанії, які володіють та управляють своїми правами промислової власності:

- 1- мають більше прибутків, ніж решта компаній;
- 2- мають більше співробітників;
- 3- платять більшу зарплатню своїм співробітникам.

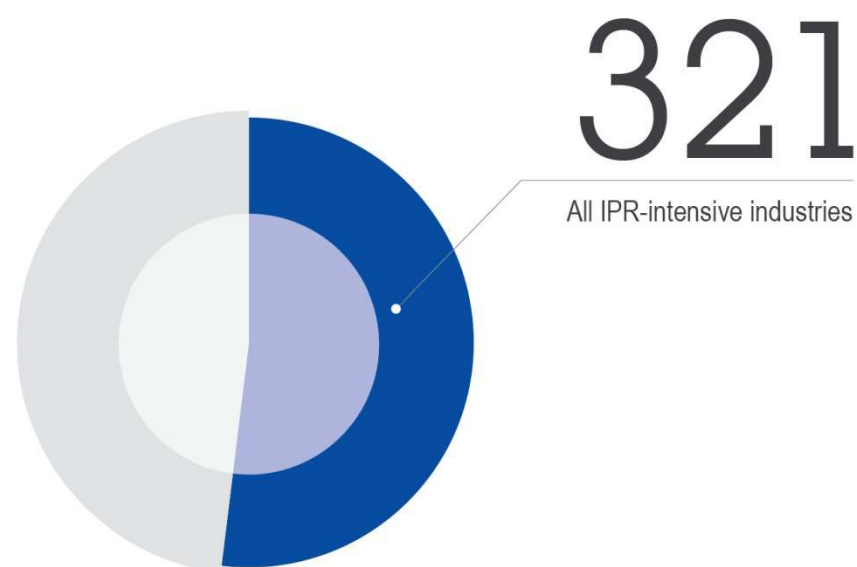
Це твердження, зокрема, стосується маленьких та середніх підприємств.

Компанії, що інтенсивно використовують ПІВ

Компанії, що інтенсивно використовують ПІВ: компанії, які мають значну кількість прав інтелектуальної власності на співробітника.

Більше половини європейських компаній (321 з 615) вважаються такими, що інтенсивно використовують ПІВ.

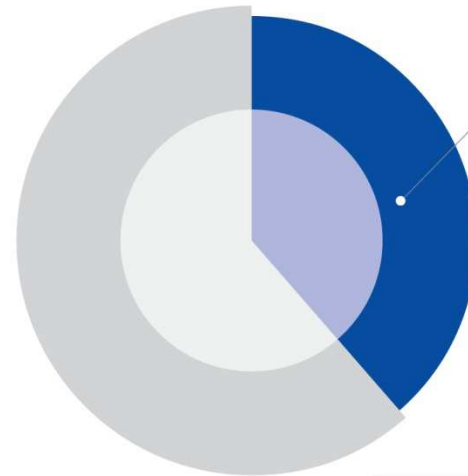

Внесок таких компаній до ВВП

39% усього ВВП Європейського Союзу у 2008-2010 рр. було згенеровано компаніями, що інтенсивно використовують ВВП.

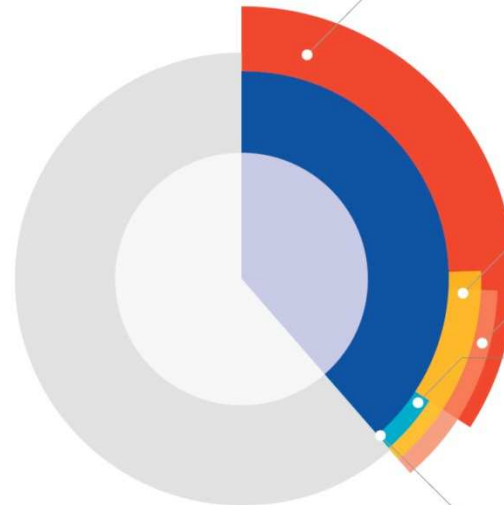
Тобто більше **€ 4.7 млрд.** на рік.

- trade mark
- design
- patent
- copyright
- geographical indication

39%

All IPR-intensive industries

33.9%

4.16 trillion €

12.8%

1.57 trillion €

13.9%

1.70 trillion €

4.2%

0.50 trillion €

0.1%

0.02 trillion €

IPR-intensive industries: contribution to economic performance and employment in the European Union

ЕКОНОМІЧНА ВАЖЛИВІСТЬ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ТА СУМІЖНИХ ПРАВ

	МЛН. ЄВРО	% ВВП	Прямі та непрямі роб. місця
ЄС	509.859	4,2 %	9.380.795
ІСПАНІЯ	38.231	3 %	583.574
НІМЕЧЧИНА	100.874	4%	1.354.889

ДЕЯКА ЦІКАВА ІНФОРМАЦІЯ

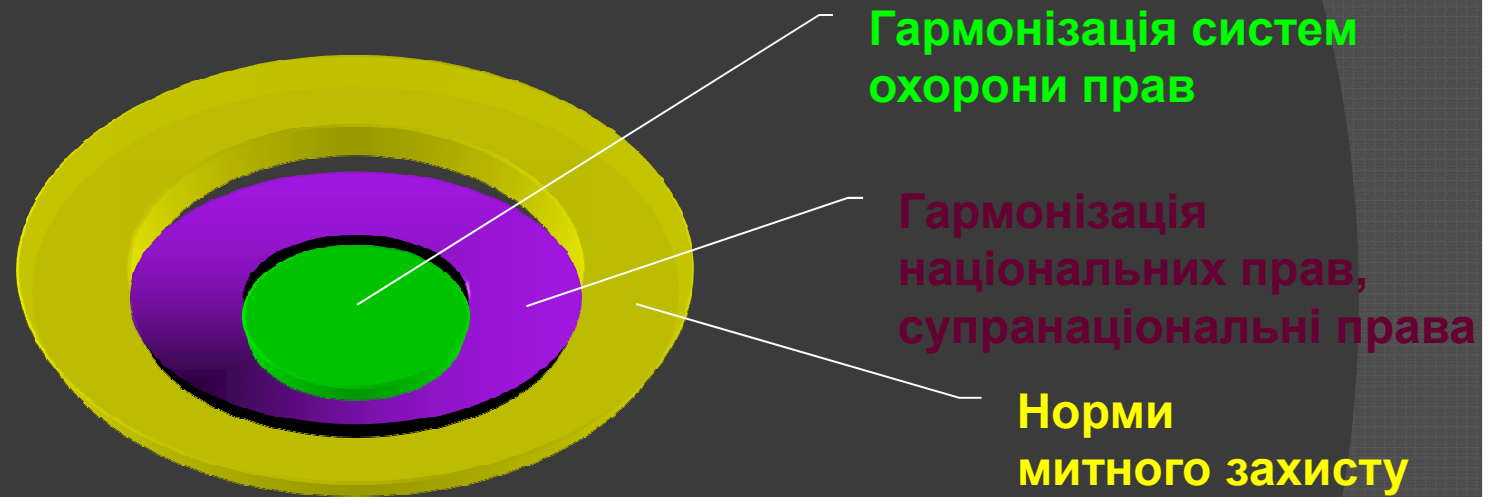
- 20% користувачів мережі Інтернет по всьому світі зазвичай користуються платформами із музичним контентом, що порушує авторське права.

Звіт Міжнародної федерації виробників фонограм (IFPI) від 2015 р. щодо цифрової музики

- 20 млрд. пісень незаконно завантажуються через мережу Інтернет
- 500 млн. в Іспанії
- В Україні, за приблизними розрахунками, цифрове піратство сягає 60% міжнародної музичної галузі, із втратами у 28 млн. євро.
- Велика кількість ринків під відкритим небом, наприклад, Петрівка у м. Київ, де більше 300 точок продають незаконні матеріали.

ЗВІТ IFPI за 2006 р. щодо піратства у дискографічній індустрії

Європейські ініціативи для надійного захисту

Засоби охорони

- ⦿ Кримінально-процесуальні заходи: класифікація злочинів проти інтелектуальної та промислової власності.
- ⦿ Цивільно-процесуальні заходи: позови приватних осіб із вимогами вчинити певні дії стосовно їх власних прав (заборона, припинення, видалення, відшкодування, тощо)
- ⦿ Адміністративні заходи (контроль кордонів, тощо)

Промислова власність

- Охоронні документи для об'єктів, пов'язаних із промисловістю та торгівлею.
- Ексклюзивні права, які видаються представниками влади: державою або органом, який визначено державою.
- Міжнародний розвиток торгівлі призвів до появи міжнародних договорів (спочатку двосторонніх, потім багатосторонніх) для охорони прав підприємця у країнах, де він здійснює свою діяльність.

Види об'єктів промислової власності

- Розрізняльні знаки: торговельні марки та комерційні назви
- Винаходи: патенти та корисні моделі
- Нова форма: промислові зразки
- Чіпи: топографії інтегральних мікросхем
- Суміжні складові: доменні імені в мережі Інтернет, охорона особистих даних.

ВИДИ ОБ'ЄКТІВ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

ТЕХНІЧНІ ІННОВАЦІЇ

ПАТЕНТИ

(нові ліки, двигун, тощо)

КОРИСНІ МОДЕЛІ

(поліпшений шарнір або ніж, тощо)

ІННОВАЦІЇ У ЗОВНІШНЬОМУ ВИГЛЯДІ

ПРОМИСЛОВІ ЗРАЗКИ

(дизайн тканини, посуду, тощо)

КОРПОРАТИВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ

ТОРГОВЕЛЬНІ МАРКИ

КОМЕРЦІЙНІ НАЗВИ

Ознаки прав промислової власності

- Ексклюзивні права:
  - мають універсальний характер “erga omnes”
  - дозволяють здійснювати “ius prohibendi”
- Права, що підлягають реєстрації:
  - проходять адміністративні етапи
  - їх нематеріальність вимагає існування реєстру
  - існують національні та міжнародні Відомства (як Європейське патентне відомство, у м. Мюнхен).
- Права мають певні виключення:
  - часові обмеження (тривалість обмежена або пов'язана із збором за підтримання права)
  - обов'язок використання (інакше їх можна втратити)
  - територіальність (охорона на території однієї держави; хоча існують механізми гармонізації та координації для досягнення транснаціональної охорони).

Схожості та відмінності між промисловою власністю, інтелектуальною власністю та недобросовісною конкуренцією.

◎ **Промислова власність:**

- нормативно-правова база, яка охороняє промислові винаходи (патенти, корисні моделі), промислові витвори (пром.зразки) та розрізняльні знаки підприємців (торговельні марки, комерційні назви).
- створює середовище для охорони прав підприємця.
- зазвичай вимагається охоронний документ, який надає таке ексклюзивне право (є винятки: добре відома торговельна марка, тощо)

Схожості та відмінності між промисловою власністю, інтелектуальною власністю та недобросовісною конкуренцією.

◎ **Недобросовісна конкуренція:**

- боротьба із недобросовісною конкуренцією покликана охороняти інтереси усіх учасників ринку (підприємців та споживачів); Директива 2005/29/ЄС Європейського парламенту та Ради ЄС щодо недобросовісної комерційної практики щодо споживачів на внутрішньому ринку, від 11 травня 2005 р. та Директива 2006/114/ЄК щодо недобросовісної та порівняльної реклами.
- На ринку заборонені дії, що не відповідають принципу конкуренції та чистої гри між конкурентами; такі принципи є необхідними для належного функціонування конкурентної системи вільного ринку.
- Приклади: обманні дії, незаконна реклама, введення в оману, наклеп, використання репутації інших виробників, схилення до порушення умов договору, тощо.

Схожості та відмінності між промисловою власністю, інтелектуальною власністю та недобросовісною конкуренцією.

◎ **Авторське право:**

- Це право, яке народжується у зв'язку із вираженням людської творчості в об'єкті інтелектуальної власності (написана книга, намальована картина, створена скульптура, складений музичний твір, розроблений вихідний код комп'ютерної програми, тощо).
- Попередня реєстрація права не завжди обов'язкова (залежить від національного законодавства)
- Не залежить від прав промислової власності, які можуть існувати на той самий інтелектуальний витвір (оригінальна торговельна марка також може бути об'єктом прикладного мистецтва і, відповідно, стати об'єктом подвійної охорони).

ПРАВА ПРОМИСЛОВОЇ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ОДНОМУ ОБ'ЄКТІ

- ПАТЕНТ: НА ВІНАХІД (ОХОРОНЯЄ ТЕХНОЛОГІЮ).
- ТОРГОВЕЛЬНА МАРКА: ОХОРОНА ПОЗНАЧЕННЯ.
- АВТОРСЬКЕ ПРАВО: КОМП'ЮТЕРНЕ ОБЛАДНАННЯ, РІНГТОНІ.
- ПРОМИСЛОВИЙ ЗРАЗОК: ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД.
- ПРОМИСЛОВА ТАЄМНИЦЯ (НОУ-ХАУ): НЕДОБРОСОВІСНА КОНКУРЕНЦІЯ.

Схожості та відмінності між промисловою власністю, інтелектуальною власністю та недобросовісною конкуренцією.

- ◎ **Теорія концентричних кіл:** ексклюзивні права ІВ є більш обмеженою галуззю, де юридична охорона є більш інтенсивною; дії, які не підпадають під охорону цими ексклюзивними правами, але які суперечать правилам “чесної гри” на ринку, мають вирішуватися через закони, які борються із недобросовісною конкуренцією. Якщо позов подається на підставі ексклюзивних прав, не можна посилатися на норми щодо недобросовісної конкуренції.
- ◎ **Теорія відносної взаємодоповнюваності:** не варто посилатися на норми щодо недобросовісної конкуренції, якщо дії порушника повністю підпадають під норми ексклюзивного права; виняток: випадки, коли дії мають негативний вплив, який виходить за межі простого порушення прав на торговельну марку (напр.: коли йдеться не про копіювання марки як такої, але про використання форми презентації товару, або про використання репутації правовласника).
- ◎ **Теорія свободи вибору:** спирається на принцип незалежності та рівності між охороною через інтелектуальну власність та через добросовісну конкуренцію; положення обох систем можуть вільно використовуватися одночасно.

ПРАВОВА СИСТЕМА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

- ◎ Первинне законодавство: угоди; після Лісабонської угоди існують дві базові угоди:
  - **Угода про заснування ЄС** (Маастрихтська угода);
  - **Угода про функціонування ЄС.**
- ◎ Похідне право:
  - **Регламенти:** пряме застосування.
  - **Директиви:** їх положення переносяться до національних законодавств держав-членів.
  - **Рішення:** інституції ЄС вирішують конкретні проблеми.
- ◎ Міжнародні договори, ратифіковані ЄС.

Гармонізація судової гілки влади в ЄС

- ⦿ Національний суддя як суддя ЄС.
- ⦿ Суд ЄС (Суд справедливості)
- ⦿ Механізм координації: запит щодо тлумачення права ЄС (“попередній висновок”).
- ⦿ Принципи:
  - трактування відповідності національних норм нормативно-правовій базі ЄС (рішення Суду ЄС від 13/11/1989, справа Marleasing)
  - незалежність у трактуванні Права ЄС.